

علیرضا وکیلی/د نظام محاسباتی وحی، پیروزی یک تصادف نیست، بلکه خروجی یک فرایند عملیاتی است. رهبر حکیم و شهید ما در جمع مدال آوران علمی، از یک قانون فرآیند در عالم پرده برداشته اند: «خداوند چک سفید نصرت را و هیچ هیچ کس صادر نکرده است؛ حتی کفر دشمن هم مانع دریافت مزد تلاش دنیوی اش نمی شود.» ایشان همدار می دادند که اگر نخیه ما، تفکر و نگاه انقلابی (که همان نگرش بنیانی بر پایه اسلام است) را در خود تقویت نکنند، حتی در صورت پیشرفت، به یک سرمایه بیگانه تبدیل خواهد شد، درست مثل دوران طاغوت که استعدادها، جاده صافکن غارتگران بودند.

قرآن کریم در سوره مبارک اسرا، قانون بی طرفانه امداد الهی را چنین صورت بندی می کند: «كُلُّ نَفْسٍ مِّنْهُمَا وَهِيَ غَنَاءٌ وَرَبُّكَ وَمَا كَانَ عَقَابُ رَبِّكَ مُغْفَلًا؛ هر یک از این دو گروه (دنیاطلبان و آخرت خواهان) را از عطا پروردگارت، بهره و کمک می دهیم و عطا پروردگارت هرگز (از کسی) منع نشده است.» این آیه، کد تساوی در میدان تکوین است. طبق تبیین آن رهبر فرزانه، سنت الهی بر این است که هرکس بدود، به مقصد می رسد اما تفاوت در کیفیت نصرت است. درحالی که امداد عمومی نصیب هر تلاشگری می شود، امداد ویژه الهی (توفیق) مخصوص مؤمنانی است که با بصیرت و نگاه انقلابی، بن بست های غیرممکن را دور می زنند. طبق تفاسیر، عطا پروردگار محدودیتی ندارد، اما جهت دهی به این توان، همان جایی است که نخیه را از یک ابزار بی روح، به یک نورچشم میهن تبدیل می کند. درواقع، اجتناب از گناه و توجه به ذکر، نه یک توصیه اخلاقی صرف، بلکه تجویز راداری برای دیدن فرصت هایی است که دیگران از درک آن عاجزند. تلاش بدون بصیرت، مانند رکاب زدن پر قدرت روی دو چرخه ثابت است؛ عرق می ریزید، انرژی مصرف می کنید، اما جابه جایی نمی شوید. نگاه انقلابی، همان نخبگر چرخ و فرمان جهت دهنده ای است که این توان را به پیشرفت ملی تبدیل می کند. جوان نخیه باید بداند که در نبرد امروز، امیدوارانه جنگیدن نامشکلات، نیازمند اتصال به منبع قدرت الهی است تا در لحظات بحرانی، صبر و راهکار را دریافت کند.

بیایم با تلاش، توازن قدرت را به نفع میهن تغییر دهیم. دشمن تمام ظرفیت های خود را به کار می گیرد و طبق آیه «كُلُّ نَفْسٍ مِّنْهُمَا» از عطا عمومی بهره می برد، پس اگر ما با نگاه انقلابی و ارتباط قلبی با خدا وارد میدان نشویم، عقب خواهیم ماند. پیروزی نهایی، سهم مردمی است که علاوه بر تلاش علمی، با تقوا و ذکر، بسته حمایتی ویژه خدا را فعال می کنند. آینده این کشور در گرو دست های پاک و ذهن های بصیر شماس است که ان شاء الله چشم ایران را روشن خواهید کرد.

زن، کارپرداز خانه نیست!

وکیلسی منظومه فکری امام علی^(ع) در باب زنان، فراتر از نگاه های جنسیتی رایج، برپایه «تکریم شخصیت» و «شناخت دقیق ساختار وجودی» بنا شده است. امام^(ع) در عالی ترین وصایای تربیتی خود، تصویری از زن ارائه می دهند که مرز میان «لطافت» و «مدیریت ابزاری» را به وضوح ترسیم می کند.

ایشان در فرازی از وصیت نامه ماندگار خود به امام حسن^(ع) می فرمایند: «... فَأَنَّ الْمَرْأَةَ رِبْعَانَةٌ وَتِسْتَبْقَهُنَّ مَنَهُ... همانا زن، گلی خوشبو/ریحانه است، نه کارپرداز و قهرمان اجرایی.» «انج البلاغه، بخشی از نامه ۳۱».

این تعبیر، یکی از زیباترین تمثیل های علوی برای بیان منزلت زن است. واژه «ریحانه» به معنای موجودی لطیف، عطراگین و مایه آرامش است که نیازمند صیانت و محبت است. در مقابل «قهرمانه» در ادبیات آن زمان به خدمتکاران یا کارگزارانی گفته می شد که کارهای سخت و اجرایی را برعهده داشتند. امام^(ع) با این تقابل، به جامعه و خانواده هشدار می دهند که نگاه به زن و دختر، نباید نگاهی ابزاری یا صرفا کارکردی باشد.

ابن میثم بحرانی در شرح خود بر این فراز بیان می کند که مقصود امام، توجه به تفاوت های ظریف روحی زن و پرهیز از تحمیل تکالیف شاق و طاقت فرسا بر اوست تا طراوت و جودی اش حفظ شود. این نگاه، ریشه در احترامی دارد که اسلام برای «کرامت ذاتی» زن قائل است. همان گونه که در روایات نبوی، دختران «حسنة» و مایه برکت معرفی شده اند.

در دنیای مدرن که گاهی زن تحت فشارهای مضاعف اقتصادی و اجتماعی، هویت ریحانه گونه خود را زیر چرخ دنده های روزمرگی از دست می دهد، کلام مولا علی^(ع) «فراخوانی است برای بازگشت به «لطافت اصیل». تکریم دختر در خانه و همسر در خانواده، نه یک توصیه اخلاقی ساده، بلکه یک ضرورت برای حفظ تعادل روان شناختی کل جامعه است.

وقتی غرب از زن، «ابزار» می سازد

«ناگفته های صورتی» نام کتابی است که سیدمحمد حسین راجی نوشته و نشر معارف منتشر کرده است. این کتاب، برخلاف ظاهر ملایم نامش (نام ملایمش؟)، روایتی تکان دهنده از ظلم تاریخی به زنان و مهم تر از آن، افشای منطق استعماری غرب در مواجهه با مسئله زن است.

نویسنده نشان می دهد که نگاه ابزاری به زن، تنها به تمدن های باستانی مانند روم (جایی که مرد، حق قتل همسرش را داشت) محدود نمی شود، بلکه در دوران معاصر با لباسی مدرن تر و فریبندتر ادامه یافته است. کتاب، روشنفکرانی را که از عملکرد درخشان غرب در حمایت از زنان سخن می گویند، به چالش می کشد و تبیین می کند که چگونه سیاست های غربی، از انقلاب صنعتی تا قرن بیست و یکم، از زنان برای منافع خود سوء استفاده کرده اند.

یکی از نقاط قوت کتاب، تحلیل پیامدهای دو قطبی شدن جامعه بر سر حجاب در کشورهایی مثل مصر و سوئدان است. این مثال ها، هشدار را ارزشمند برای قانونگذاران و کنشگران اجتماعی ایران محسوب می شود تا از تکرار نتایج زبان بار اقدامات شتاب زده پرهیز کنند.

کتاب در چهار فصل، از «ظلم به زنان در طول تاریخ» تا «پیامدهای آزادی به سبک غربی»، مسیری روشن برای علاقه مندان به تاریخ، جامعه شناسی و جنبش های زنان ترسیم می کند. خواندن «ناگفته های صورتی» به همه کسانی که می خواهند فراتر از شعارها، پشت پرده سیاست های غربی در قبال زن را ببینند، پیشنهاد می شود.

شهر آرا به بهانه روز دختر با حجت الاسلام والمسلمین راجی نویسنده کتاب «ناگفته های صورتی» به گفت و گو نشسته است

از «نگ» جاهلیت تا «نعمت» نبوی

گفت و گو

حسین ابراهیمی | در میان روزهای مختلف به بهانه ولادت دختر موسی بن جعفر^(ع)، حضرت فاطمه معصومه^(س)، روزی به نام «دختر»، از راه می رسد؛ روزی که در تقویم جهانی گویی بیشتر از آنکه فرصتی برای تکریم باشد، به ویتزینی برای عرضه تعاریف متناقض، تبدیل شده است؛ غوغای روایت مدرنی که هر روز با لعابی تازه از «حق انتخاب»، تصویری از رهایی ترسیم می کند. اما سؤال اساسی اینجاست که آیا آنچه امروز به نام رهایی و توانمندی عرضه می شود، واقعا از جنس کرامت است یا تنها نسخه ای بازنویسی شده از همان نگاه ابزاری که این ما این بار با برند لوگویی جذاب تر؟ به همین بهانه در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین محمد حسین راجی، مدیر مؤسسه راهبردی سعدا و نویسنده کتاب پرمخاطب «ناگفته های صورتی»، به مناسبت این روز، به قدر ظرفیت این مجال، به واکاوی این دوگانه تاریخی پرداخته ایم. آنچه در ادامه می خوانید، گزیری به مطالب کتاب یادشده و بیان تفاوت نگاه متعالی اسلام با نگاه رایج در دنیای امروز است.

در منطق اسلام و سنت نبوی، دختر نه یک بار اضافه، بلکه «حسنة» و نعمتی است که خداوند به واسطه او در رحمتش را بر خانواده می گشاید. درحالی که جهان در طول تاریخ همواره در تشخیص جایگاه انسانی زن دچار افراط و تفریط بوده، اسلام با نگاهی متعالی، دختر را مایه برکت و اعتبار خانه معرفی کرده است.

جایگاه قدسی دختر در مکتب اسلام

در دورانی که اعراب جاهلی تولد دختر را ننگ می دانستند، قرآن کریم با لحنی تند به این نگرش تاخت و پیامبر اسلام^(ص) با کلام و رفتار خود، انقلابی در مفاهیم انسانی ایجاد کرد.

دختر به مثابه رحمت	کلید بهشت	سیره نبوی
در روایات اسلامی از دختر با تعابیری چون «ریحانه»، «گل خوشبو»، «قواریز»، «بلورهای ظریف» و «باقیات الصالحات» یاد شده است. پیامبر اکرم ^(ص) فرمودند: «بهترین فرزندان شما، دختران هستند.»	برخلاف بسیاری از فرهنگ ها که داشتن پسر را مایه افتخار می دانستند، در اسلام، یاداش تربیت و محبت به دختر، بهشت برین برشمرده شده است. پیامبر اکرم ^(ص) فرمودند: «هرکه سه دختر یا سه خواهر را سرپرستی کند، بهشت بر او واجب است.»	بوسه زدن پیامبر ^(ص) بر دستان حضرت زهرا ^(س) و برپا ایستادن در برابر او، تنها یک ابراز علاقه پدران نبود، بلکه یک بیانیه سیاسی و الهی برای درهم شکستن سنت های غلطی بود که زن را موجودی درجه دوم می پنداشت.

مروری بر تاریکی های تاریخ (شرق و غرب)

حقایق تاریخی نشان می دهد که اسلام زمانی از کرامت دختر سخن گفت که ستم به او در سراسر جهان، نهادینه شده بود.

تمدن های باستان	تداوم ظلم در قرون متمادی
در روم باستان، دختران ابتدا جزو اموال پدر و پس از ازدواج جزو اربابی های همسر به شمار می آمدند و از خود هیچ حق مالکیتی نداشتند. در تمدن یونان نیز آنان را موجوداتی مایه شر می پنداشتند. همچنین در ایران باستان، حقوق انسانی زن به شدت محدود و تابع اراده مردان بود. تا جایی که حتی پدیده «ازدواج استرقاضی» رواج داشت که در آن، مرد می توانست همسر خود را مانند یک کالا، حتی بدون رضایت وی، برای مدتی معین به فرد دیگری قرض بدهد.	این نگاه تحقیرآمیز حتی تا صدها سال پس از ظهور اسلام در اروپا و آسیا ادامه داشت. در اروپای قرون وسطی و حتی عصر رنسانس، بحث بر سر این بود که آیا زن، روح انسانی دارد یا خیر! محرومیت از ارث و حق رأی و تحصیل تا قرن بیستم در بسیاری از کشورهای غربی و شرقی، واقعیتی انکارناپذیر بود.

عصر حاضر؛ گذار از ظلم سنتی به ظلم مدرن

اگرچه امروز شعارهای برابری خواهانه، دنیا را پر کرده است، نگاهی عمیق نشان می دهد که ستم به دختر و زن پایان نیافته، بلکه تغییر شکل داده است.

بهره دگشی سرمایه داری	آزادی پوشالی
نظام سرمایه با هدف کسب سود بیشتر، زن را از کانون خانواده و قدسات مادری/دختری خارج کرده و او را به ابزاری برای جذابیت بخشیدن به کالاها، تبدیل کرده است.	در غرب مدرن، ارزش دختر نه به کمالات انسانی و اخلاقی، بلکه به میزان «جذابیت فیزیکی» او تقلیل یافته است. کشاندن زنان به مسیر برهنگی، مدرگرایی افراطی و گسترش صنعت فحشا، شکل نوینی از برده داری است که در آن، شخصیت زن در زیر سایه تن آرایشی و تزیین، ذبح می شود.

انگیزه های ناپاک

نظام سرمایه داری با یک چرخش ۱۸۰ درجه ای نسبت به دوران باستان، مدعی شد که به زن حقوقی چون حق مالکیت و رأی داده است، اما با گذشت زمان مشخص شد که این حرکت، نه برای جبران ستم های تاریخی، بلکه با انگیزه سوء استفاده از این عضو حیاتی جامعه، رقم خورده است.

بسته بندی شیک برای یک نگاه سنتی

امروز همان نگاه «درخت میوه»، که ناپلئون به زن داشت یا همان نگاه «موجود حقیر، در قرون وسطی، در قالب «برندینگ» و بسته بندی های شیک مدرن عرضه می شود. در این سیستم، دختر دیگر نه یک «حسنة الهی» برای والدین، بلکه یک کالا برای چرخش چرخ های فساد و فحشا و سودآوری کلان است. این همان «ظلم سنتی» است که فقط لباسش عوض شده است تا اسارت را به نام «آزادی» و برهنگی را به نام «حق انتخاب»، به خورد جهان بدهد.

بازگشت به جایگاه قدسی

اسلام با معرفی دختر به عنوان هدیه ای الهی، سدی در برابر نگاه های ابزاری (چه از نوع باستانی و چه از نوع مدرن) ایجاد کرد. حقیقت این است که کرامت واقعی زن نه در برهنگی و نمایشگری برای سرمایه داران، بلکه در بازگشت به آن جایگاه قدسی است که اسلام برای او ترسیم کرده است: جایگاهی که در آن دختر، «گل سرسید آفرینش» و مایه آرامش و تعالی بشریت است.

حجت الاسلام والمسلمین راجی؛ در منطق اسلام و سنت نبوی، دختر نه یک بار اضافه، بلکه «حسنة» و نعمتی است که خداوند به واسطه او در رحمتش را بر خانواده می گشاید

دنیای دخترانه

اکرم معصومینی
ظلمه و تاریک نشانی از عهد علوم قرآن و حدیث

دنیای دخترانه، اقیانوسی است شگرف، موج موج از احساسات لطیف، گاه آرام و گاه طوفانی. در اعماق این اقیانوس، رؤیاهایی شیرین، آرزوهایی دست نیافتنی و دغدغه هایی، نهفته است که شاید از نگاه ما والدین، گاه دور از منطق یا بی اهمیت به نظر برسند. دنیای امروز، دنیای آن ها، با دنیای ما در ایام جوانی شان فرق دارد. نگاهشان به دوستی ها، به آنچه «مد» می نامند، به آرزوهای شغلی و حتی به مفهوم عشق، مسیری متفاوت را طی می کند. در این میان، وظیفه ما، نه قضاوت و مقایسه، بلکه «دیدن» و «شنیدن» است. دیدن دنیایی که آن هادر آن نفس می کشند، با تمام رنگ ها و سایه هایش و شنیدن حرف هایی که در سکوت نگاهشان نهفته است. گاه حرفی که بر زبان نمی آید، فریاد بلندی است که فقط با حضور قلبی ما شنیده می شود.

چگونه دنیای دختران را دریابیم؟

ایجاد پلی مستحکم میان دنیای ما و دنیای دخترانمان، نه با دستور دادن و نه با انتظارداشتن، بلکه با عشق و درک کردن

در همین تجربه ها شکوفای می شود. فضای امن و صمیمی بسازیم تا دخترمان بتواند با خیال راحت، هر آنچه در دل دارد، از رؤیاهای بزرگ گرفته تا نگرانی های کوچک، با ما درمیان بگذارد. خودمان نیز از تجربیاتمان، از اشتباهاتمان و از عشقی که در دل داریم، با او بگوییم. این صداقت، پیوند ما را عمیق تر می کند. بهترین درس، عملی است که از ما می بیند. وقتی خودمان در زندگی اهل مقاومت، تلاش، مهربانی و درک هستیم، این ارزش هادر وجود دخترمان نیز ریشه می دواند. درنهایت به یاد بیاوریم که دختران ما، تنها شکوفه های امید خانواده، بلکه گل های سرسید جامعه فردای ما هستند. با درک دنیای دخترانه، با عشق ورزیدن به ظرافت های وجودشان و با هدایتشان در مسیر شکوفایی، نه تنها به وظیفه خود عمل کرده ایم، بلکه در ساختن فردایی روشن تر، سهیم شده ایم. روز دختر، روز تکریم این وجود های نورانی است، روزی برای ادای دینی کوچک به کسانی که حضورشان، هستی ما را سرشار از عشق و معنا می کند. بیایید با لبخندی و آغوشی از جنس مهر، دنیای دخترانه را دریابیم و به آن ها کمک کنیم تا در پناه عشق ما، به زیباترین شکوفه های زندگی تبدیل شوند.